

Ljuboslava gré nekolikrat po sobi gori in doli, potem sede k mizi, vzame papir in pero, nasloni se na čelo, in potok vrelih solzá vlije se jej čez obličje.

Kdo more li gledati ta trenutek v globino Ljuboslavine duše — v srce njeno? Vemo, da jej je bilo srce vsikdar čisto, brez madeža; — vemo tudi to, da jej je bila duša vzvišena s krasnimi vzori, ki so zaljšali vse njeno življenje, ter povzdigovali jej duha nad malenkosti tega svetá. Al kakoršno jej je bilo zdaj srce? Kako ga je razjedal gad izdajstva? in kako se je hipoma predrugačil svet njene živahne vmišljije? — je li se hipoma razrušilo vmišljeno biserno poslopje ljubezni, zaupnosti, udanosti in večne zvestobe, o čemur je ona tako sladko sanjala? — To je, kar trpinči našo vedoželjnost....

Obraz bled enak kamenenemu kipu, okó uprto, — niti iz unega niti iz tega ne bomo pozvedeli nič.... Evo! zdaj nekaj piše. Poglejmo, kaj piše.... piše — Juditi! Sledimo njenemu peresu!

„Judita! prišla sem na sled Tvoji ljubezni.... prepričala sem se, da tudi on ljubi Tebe. Odstraniti Vama vse zapreke, oprostiti Vaju daljne hinavščine in potuhnjene hlimbe, umakniti hočem se Vama raje sama. — Znano Ti je, da sem koj prve dni, ko si se povrnila le-sem, sklenila in tudi snovala priprave, da Ti odstopim delež od očetove dedšine, ter naredim Te neodvisno. Pri tem sklepu ostanem tudi ta resnobni, svečani trenutek; kajti bila si mi nekđaj sestra, prijateljica.... Nočem Te vprašati, kako si mi mógla kaj tacega storiti;.... spominjam se samo svoje tete, ki so Tvojo narav bolje poznali nego jez.... Zadovoljiti se hočem s tem, da si vsaj Ti srečna.... Ne preišluj in ne ubijaj si glave o moji prihodnji osodi, niti se veliko za-njo ne brigaj, da bi si s tem morebiti ne begala kratke svoje sreče.... Da bode le kratka, to čuti, in ne le čuti, to tudi vidi moja duša; kajti oči, dozđaj z mreno zakrite, so se mi hipoma odprle, da mi dano je gledati svet v njegovi pravi goljufivi podobi....

Želja mojega srca pa je še vedno goreča za Tvojo srečo, ktera naj traja do smrti.... Povej Ljubkoviču, da Vaju blagoslavljam; povej mu, da, ako more, naj smrtne ure mojega očeta pozabi — naj pozabi tudi Ljuboslave, ktera ga pa ljubiti nikdar in nikoli prenehala ne bo.... Povej mu.... Nič več! — — Vidva sta me oba neusmiljeno pahnila iz svojih src, in jez Vaju vendar hočem do smrti v svojem nositi.... Da se na tak način od Vaju poslavljam in oddaljim, temu je vzrok to, da Vama želim prihraniti sram, v katerem bi mogla pobešati pred menoj oči, in sebi bolečino, s ktero bi Vaju gledati morala.... Od mene naprošeni uradniki izročili bodo Vama mojo naredbo gledé premoženja, — družega Vama nimam več povedati. — Bog Vaju obvaruj!

Ljuboslava“.

Pisaje ta list vstala je Ljuboslava večkrat in zopet se vsedla. — Polnoči bilo je že zdavnej minulo, in Ljuboslava je še budela, premetavajoča in podpisujoča obligacije, pobotnice in raznotere račune. Potem se za nekaj ur vleže, pa prvi svit jutranje zore izdrami jo že zopet iz kratkega nemirnega spanja. Zdajci pokliče tudi Anko, zaukaže jej, naj jej zloži pripravljeno obleko in raznotero za potovanje potrebno v vozne kurnirje; ona sama pa pospravlja spise in pisma, jih poveže in nektere vtakne v svojo popotno torbo, druge pa položi h kraji. Anki trdo zapové, naj molčí o vsem, in ukaže kočijažu, da brž napravi kočijo za daljno pot.

Vse to je bilo natihoma in skrivaj storjeno.

Grajska stran, kjer je stanovala Ljuboslava, imela je poseben vhod in svoje stopnice. Judita navadno ni zgodaj vstajala, in zastran tega se Ljuboslava tudi ni bala, da bi kdo zapazil njen odhod. Anko vzame s

saboj, stari ključarici pa izročí ključ od svojih stanic in naročí jej, naj pové Ljubkoviču in Juditi, da je odpotovala v opravih, zadevajočih njeno venčanje. Kđaj se bode vrnila, ne vé; — naj pa zastran nje le brez vseh skrbi bosta. S tem sede v kočijo, in zdajci ni bilo ne glasú ne sledú več o Ljuboslavi v grajščini N—*ski. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

Kako dobro se hudodelcem dandanes godí v zaporu.

Nek vojak v „Wehrzeitung“ o tej stvari tako-le piše: „Ravno sedaj, ko so burne obravnave o stroških za armado avstrijsko, bodi mi dovoljeno, oči naših bralcev obrniti v zapore, kjer hudodelci prav prijetno živé pod širokimi krili tako imenovane človečnosti (humanitete). Pisatelj tega sestavka je, odkar se je vpe-ljalo Hye-tovo človečno načelo, imel priložnost, večkrat obiskati kaznilnico v Karthaus-u, in, ker prav blizo nje stanuje, na tanko opazovati ondoto življenje in gospodarstvo. To, kar piše, veljá sicer le o imenovani veliki kaznilnici, v kateri je sedaj 752 hudodelcev, ki so obsojeni za več kot 10 let; vendar se sme misliti, da po tej „očetovski“ osnovi brž ko ne so napravljene vse jetnišnice našega cesarstva, ker vse stojé pod istim ministrom.

Kako strašne reči si domišljuje marsikdo, ko sliši ali bere, da je ta ali oni véliki hudodelnik, ropar, morivec ali drug razbojnik v ječo obsojen na 20 let ali celó do smrti! Poskusimo toraj, dosmrtno ječo, kakoršna je v resnici, nasproti postaviti strašnim podobam, pod kterimi si ljudje mislijo take zapore.

„Karthaus“, $\frac{3}{4}$ ure od Jičina (Gitschin) na Českem, stojí v krasnem in zdravem kraji; vsak bi raji verjel, da je to grad kakovega bogatega plemenitaža, nego pa, da je bivališče 752 oseb, ki so izmeček človeštva. Svetle, visoke, prijazne sobe, zračni mostovži, široke stopnjice so v tem poslopji, po katerem hudodelniški cvet roji in se sprehaja veselo pogovarjaje se pri delu ali tudi postopaje brez dela, kakor je komu drago. Za kratek čas porogovili ta cvet večkrat na mesec in napravi kakovo rabuko. Prav ginljivo se skrbi za trebuh teh „gospodov lumpov“; daje se jim prav okusna hrana, ktera vojaka nikoli ne doletí. Sestava jedí, ki jih imajo dobivati zdravi kaznovanci, ni najmanjša skrb državnega pravdnika in hišnega oskrbnika, kajti treba je gledati na to, da dobijo, kar moč, vsaki dan kaj družega. In vendar — kdo bi verjel! — večí del jedil zmeče se v bedenj (kiblo)! Čudne misli sprehajajo človeka, videvšega, kako se opoldne okoli kaznilnice gnjete velika množica ubožnih ljudi, kterim se dajejo ostanki, za ktere „gospodje lumpi“ ne marajo. Nedavno pa se je ta živež odtegnil siromakom, in to s tem, da so se ti ostanki za živinsko krmo najemniku prodali za celih osem goldinarjev. Manj krotki so „gospodje lumpi“ v Karthaus-u s kruhom; ker ga poldrugi funt na dan ne morejo snesti, zato ga v stranišče (sekrete) toliko pomečejo, da jih večkrat zamašé ž njim. In ta kruh, po posebni svoji dobroti znan v vsej okolici, je mnogo boljši od vojaškega, dá, v vrsto se sme postaviti vsakemu navadnemu domačemu kruhu! Zato le sém v Karthaus, vi razbojniki, vi roparji; semkaj! semkaj! Slava Kajeni avstrijski! — Al stran s šalo! Vse spoštovanje možem človečnosti, kajti gotovo so imeli dober namen. Čast njim, kterim srce tako vroče bije za smeti človeške družbe. Tega pa gotovo niso ti možje sprevideli, da se geslo „človekoljubja“ v rokah marljivih in boječih uradnikov, ki radi še kaj več storé, ako se jim ukaže „od zgoraj“, raztegne tako, da je jetnišnica za

velike hudodelnike podobnejša plačilu kakor kazni za večletna hudodelstva. Malo vojašnic je v Avstriji, v katerih bi se tako složno živelo, kakor v tej kaznilnici. Kaznilnica v Spielbergu blizu Brna, kjer je bila jetnišnica za velike hudodelnike, opustila se je in postala vojašnica za brnsko posadko; prejšnji njeni prebivalci pa zdaj živé v prijetnem kraju Karthauskem. Kteri vojaški zdravnik bi se predrznil, 60—70 bolnikom vsaki mesec zapisati po 700 bokalov pive in 1—1½ vedra vina? Zdravnik v Karthaus-u sme ne le to, temuč on veleva svojim bolnikom dajati jedila, katerih vojaški kuhar še pripraviti ne zná. Tù vidiš nakipneke, omelete, gubanice, pečenko itd.; on bolnikom zapisuje slatino (kislo vodo), mesne izlečke itd. Obleka in obutev je vjetniku in vojaku odmerjena, a vjetnik sme, kedar le hoče, oglasiti se za novo obutev, tak oglas pa vojaku ne bi naklonil stotnikove všečnosti. Lahko bi navedel še več takih stvari, toda nočem dalje plesti te neprilične primere, ampak sklenem ta sestavek s pristavkom, da mi je bil namen, le pokazati, da je še mnogo stvari, pri katerih bi se dalo veliko prihraniti, da bi se ljudstvu olajšali davki“.

Dopisi.

Iz Dunaja 22. avg. — Včeraj popoldne nam je bilo učiteljem gospodarstvenega kurza vmerjeno nekoliko prav zeló podučljivih, in hkrati tudi zabavnih ur. Povabil nas je bil namreč g. profesor gozdarstva Fr. Grossbauer na kraj svojega delovanja, v gozdarsko šolo v Maria-Brun, da bi nam ondi praktično pokazal, kar nas na Dunaj teoretično učiti hodi. Šlo nas je nad 80 učiteljev. Prijazno nas sprejme gosp. profesor. Najpred nam je razkazal po peterih sobah razno gozdarsko orodje, razne lesnine, modele za naprave, kako se les pèha, plávi, kako se oglje kuha itd., razkladal nam tudi o borovcih, kdaj se sme in kako naj se smola iz njih dobiva in mnogo družega, kar tukaj v naglici ne morem popisati. Iz le-teh sob peljal nas je g. profesor v kemični laboratorij, kjer se gozdarski učenci (vsaki mora dovršiti pred sprejembo v to akademijo višo gimnazijo ali pa višo realko z maturo) učijo razkrojevati razne zemlje, in spoznavati potem, ktera zemlja je pripravna za rast tega ali unega lesa. Iz teh prostorov peljal nas je gosp. profesor zopet na drugo stran poslopja, kjer smo videli lesene izdelke v nepopisljivih podobah; vidijo se tu razni krivljeni, zrezljani, likani, stisnjeni (gepresst), strugani itd. izdelki raznih podob, tudi obrazci tako lepih in mnogovrstno sestavljenih parkêt (Bodenparquetten), da bi bil človek skoraj dvomil, ali so le naslikani ali so res iz lesnine sestavljeni, ako bi ne bil živih originalov videl pred seboj. Dalje smo videli tudi v ti sobi še razne barve, ki se napravljajo iz lesnine, kakor tudi razne iz lesne moke zgnjetene podobe *) itd. Vse dozdej omenjene lesnine, ktere so razpostavljene v 6 sobah, pripravljene so za novi gozdarski muzej, za ktere se ravno kar sobe vravnavaajo. Komur bo sreča, priti čez kaj let le-sem, imel bo priliko videti neverjetno mnogovrstnost lesenih stvari. Iz teh poslopij šli smo v zgornje nadstropje, kjer nam je gosp. Grossbauer, ki je šel od sobe do sobe z nami, razkazoval razne mineralije, gobe, semena, fizikalčne in gozdarsko-tehnične aparate itd.; celó zagrinjala na oknih (Rolleten) so bile tu napravljene iz lesenih šibic. — Zopet v drugi sobi so se nam razkazevale posebno dragocene priprave za mero gozdov,

višav, nižin itd. — sploh reči, ktere bi človek mogel več dni ogledovati, da bi vedel, kako se vsaka posamesno rabi. Zatem nas je peljal gosp. profesor v učno sobo, razkladal nam prav umevno létine (Holzringe), ki se vsako leto na lesu pomnožijo. Prav za prav izrastete na lesu vsako leto dve létini, ena spomladi, ena v jeseni, in ker se to s prostim očesom ne vidi, razkazal nam je to tudi po mikroskopu. Sreberno-tkani mrežici ali pa gostemu satovju je čez sredo prerezani les enak; spomladanska in jesenska létina pa se ločite po barvi prav dobro ena od druge. — Iz šolske sobe podali smo se v nekdanji samostanski vrt, ki je od leta 1826. v gozdarsko drevesnico spremenjen. *) Sprednji oddelek ima okoli 360 plemen raznih gozdnih dreves; — pri vsakem plemenu stoji mali količ s tablico, na kateri je napisano nemško in latinsko imé drevesa. Drugi oddelek vrta je drevesnica, kjer se enako sadnim drevesnicam odrejujejo mlada drevesca iz semen. Gorenski gozdi! goli Kras! tacih-le naprav se manjka tudi vam, si mislim, pisaje te-le vrstice, in gotovo bi dobili tudi vi ves drug obraz. — Ko smo se nahajali sredi vrta, zadoni naenkrat iz kakih 50 grl izvrstno popevana pesem „o gozdu“; strmé smo jo poslušali. Peli so, se vé, sami učitelji. Zapustivši vrt se je g. profesor poslovil od nas; naš gosp. načelnik pa se mu je v imenu vseh zahvalil za podučno in prijazno razkazovanje. — Zdaj smo šli še ogledat tukajšnjo lepo romarsko cerkev Materie Božje, kjer so še nekteri učeniki poskusili sicer stare, pa dobro vbrane orgle. Da bi ne zamudili železnice, hiteli smo zdaj zopet nazaj na kolodvor, in veseli tega, kar smo videli in slišali, vrnili se na Dnnaj. — Danes popoldne 29. t. m. gremo v Vagram čbele past. Srčen pozdrav ljubim Slovincem!

J. Levičnik.

Iz Kastva. (Čast komur čast gré!) Dné 26. avgusta smo bili prisutni pri izpitu kod pučke (ljudske) učilnice v Klani i do istine ne možemo od manje nego očito pohvaliti vrloga ondešnjoga mnogočastnoga gosp. župnika Josipa Princ-a i učitelja gosp. Jakova Lusnik-a za izvrstno napredovanje one okolške mladeži toliko v vjerozakonu, čitanju, računenju i sve hvale vrednom krasnom pisanju kao u vočarstvu (sadjereji). Uprav milo bilo je na zvršku izpita čuti od maloga detiča zahvalni govor, u komu zahvaleč roditeljem i poglavarom za nauke primljene opominjal je svoje suučenike za marljivo učenje i u napredek. Za tom učenici su zapeli prav dobro „carsku pesem“, „Hej Slovani“ i „Hej rojaci“; i za stalno smo se usvedočili, da kde dobar i vrl učitelj, kao gosp. Lusnik, za sigurno mora biti i izvrstan uspieh, i kde dobar pastir, kao gosp. Princ, mora i izobraženost puka napredovat! Bog ju poživi!

Iz Cerkljan 29. avg. (Nova pošta. — Gosp. Derbič pri šolskem izpitu samec.) Čujte, drage „Novice“, zopet kaj izpod gorenskih planin; saj tako ni slišati nič v našej fari, akoravno nismo tako zaspani, kakor bi si kdo o nas mislil. Naznanjal sem vže lansko leto, da bodemo imeli pošto, in res, hvala Bogu, dobili smo jo, če smem tako reči. Drage „Novice“, pa ne da bi si ve mislile, da imamo znabiti tudi tako imenovani „eilbôgen“. O ne, tako deleč pa še nismo, ampak le pošten možiček korači pohlevno sè svojo torbico trikrat na teden v Kranj po našo robo. Pa je vže sitnost; če človek peš hodi, se tudi rad kaj pomudi, toraj tudi našej pošti ni zameriti, če dobí človek pismo iz Ljubljane še le v dobrem tednu. Dokler ni bilo v Cerkljah pošte, hodilo je pismo kake tri dni iz Ljubljane; a

*) Da se les dá tudi mleti v moko, to spričujejo gozdi Škofje-loške grajščine, kjer gosp. Fid. Terpenec mnogo ostankov od smrek pomleti dá.
Pis.

*) Bilo je to šolsko poslopje nekdanj samostan Avgustincev.